

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΝΙΑΙΑ ΓΡΑΠΤΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ Α΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ 2022-23
Α΄ ΤΑΞΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΕΜΠΤΗ, 26 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2023
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ (Α΄ ΣΕΙΡΑ)

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Α036

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ: 90 λεπτά

ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΕΞΙ (6) ΣΕΛΙΔΕΣ

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο εξώφυλλο του τετραδίου απαντήσεων να συμπληρώσετε όλα τα κενά με τα στοιχεία που ζητούνται.
2. **Να απαντήσετε ΟΛΑ τα ερωτήματα.**
3. **Να μην αντιγράψετε τα θέματα** στο τετράδιο απαντήσεων.
4. Να μη γράψετε πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.
5. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα **μόνο με μπλε πένα ανεξίτηλης μελάνης.**
6. Απαγορεύεται η χρήση διορθωτικού υγρού ή διορθωτικής ταινίας.
7. **Η πρώτη σελίδα του τετραδίου απαντήσεων να παραμείνει κενή για την άσκηση της ορθογραφίας.**

ΜΕΡΟΣ Ι: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Α. Μετάφραση διδαγμένου κειμένου

(Μονάδες 20)

Κείμενο 1

Ἐγὼ σύνειμι μὲν θεοῖς, σύνειμι δὲ ἀνθρώποις τοῖς ἀγαθοῖς· ἔργον δὲ καλὸν οὔτε θεῖον οὔτ' ἀνθρώπειον χωρὶς ἐμοῦ γίνεται. Τιμῶμαι δὲ μάλιστα πάντων καὶ παρὰ θεοῖς καὶ παρὰ ἀνθρώποις, ἀγαπητὴ μὲν συνεργὸς τεχνίταις, πιστὴ δὲ φύλαξ οἴκων δεσπότηαις, εὐμενὴς δὲ παραστάτις οἰκέταις [...] Ἵπνος δὲ τοῖς ἐμοῖς φίλοις πάρεστιν ἡδίων ἢ τοῖς ἀμόχθοις, καὶ οὔτε ἀπολείποντες αὐτὸν ἄχθονται οὔτε διὰ τοῦτο μεθιάσι τὰ δέοντα πράττειν. Καὶ οἱ μὲν νέοι τοῖς τῶν πρεσβυτέρων ἐπαίνοις χαίρουσιν, οἱ δὲ γεραίτεροι ταῖς τῶν νέων τιμαῖς ἀγάλλονται.

Ξενοφῶντος *Ἀπομνημονεύματα* 2.1.32

(μονάδες 9)

Κείμενο 2

Ζεὺς γὰρ Ἡρακλέα καὶ Τάνταλον γεννήσας, ὡς οἱ μῦθοι λέγουσι καὶ πάντες πιστεύουσι, τὸν μὲν διὰ τὴν ἀρετὴν ἀθάνατον ἐποίησεν, τὸν δὲ διὰ τὴν κακίαν ταῖς μεγίσταις τιμωρίαις ἐκόλασεν. Οἷς δεῖ παραδείγμασι χρώμενόν σ' ὀρέγεσθαι τῆς καλοκαγαθίας, καὶ μὴ μόνον τοῖς ὑφ' ἡμῶν εἰρημένους ἐμμένειν, ἀλλὰ καὶ τῶν ποιητῶν τὰ βέλτιστα μανθάνειν καὶ τῶν ἄλλων σοφιστῶν εἴ τι χρήσιμον εἰρήκασιν ἀναγιγνώσκειν. Ὡσπερ γὰρ τὴν μέλιτταν ὀρῶμεν ἐφ' ἅπαντα μὲν τὰ βλαστήματα καθιζάνουσαν, ἀφ' ἐκάστου δὲ τὰ βέλτιστα λαμβάνουσαν, οὕτω δεῖ καὶ τοὺς παιδείας ὀρεγομένους μηδενὸς μὲν ἀπείρως ἔχειν, πανταχόθεν δὲ τὰ χρήσιμα συλλέγειν.

Ἰσοκράτους *Πρὸς Δημόνικον* 50-52

(μονάδες 7)

A.1. Να μεταφράσετε **μόνο** τις υπογραμμισμένες προτάσεις των πιο πάνω κειμένων (Κείμενο 1 και Κείμενο 2) σε ορθό νεοελληνικό λόγο.

(μονάδες 16)

A.2. Να επιλέξετε την ορθή απόδοση για το κάθε ένα από τα πιο κάτω αποσπάσματα και να μεταφέρετε τον αντίστοιχο αριθμό στο φύλλο απαντήσεων.

Αρχαίο κείμενο	Απόδοση στα Νέα Ελληνικά
α. τοῖς τῶν πρεσβυτέρων ἐπαίνοις χαίρουσιν (Κείμενο 1)	1. χαίρονται με τους επαίνους των πρεσβευτών 2. χαίρονται με τους επαίνους των γέρων 3. χαίρονται με τους επαίνους των γεροντοτέρων
β. δεῖ σ' ὀρέγεσθαι τῆς καλοκαγαθίας (Κείμενο 2)	1. πρέπει εσείς να επιθυμείτε τον καλό χαρακτήρα 2. πρέπει εσύ να επιθυμείς τον καλό χαρακτήρα 3. πρέπει αυτοί να επιθυμούν τον καλό χαρακτήρα

(μονάδες 4)

B. Μετάφραση αδιδακτου κειμένου

(Μονάδες 15)

Κείμενο 3

Ο Κύρος συζητά με τον πατέρα του για το θέμα της πειθαρχίας και ανατρέχει στα παιδικά του χρόνια και στη διαπαιδαγώγησή του.

Σύ τε γάρ με εὐθύς τοῦτο ἐκ παιδίου ἐπαίδευες, σαυτῷ πείθεσθαι ἀναγκάζων· [...] ἐπεὶ δ' ἐν τοῖς ἐφήβοις ἤμεν, ὁ ἄρχων τοῦ αὐτοῦ τούτου ἰσχυρῶς ἐπεμελεῖτο· καὶ οἱ νόμοι δέ μοι δοκοῦσιν οἱ πολλοὶ ταῦτα δύο μάλιστα διδάσκειν, ἄρχειν τε καὶ ἄρχεσθαι.

Ξενοφώντας Κύρου Παιδεία 1.6.20

Λεξιλόγιο:

σαυτῷ (σεαυτῷ) = σε σένα τον ίδιο

ἀναγκάζων (με) = αναγκάζοντάς με

ἐπεὶ = όταν

αὐτὸς - ἡ - ὃ = ο ίδιος, η ίδια, το ίδιο

ἐπεμελεῖτο = φρόντιζε

B. Να μεταφράσετε το πιο πάνω αδιδακτο κείμενο (Κείμενο 3) σε ορθό νεοελληνικό λόγο.

Γ. Διδαγμένο κείμενο για ορθογραφία

(Μονάδες 5)

Ξενοφώντας Ἀπομνημονεύματα 2.1.32

Δ. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

(Μονάδες 40)

Δ.1. Να γράψετε ό,τι ζητείται για καθέναν από τους ακόλουθους τύπους.

α. γίγνεται (Κείμενο 1)

Να γράψετε το γ' πρόσωπο πληθυντικού στην οριστική έγκλιση του Ενεστώτα και του Παρατατικού.

β. πιστεύουσι (Κείμενο 2)

Να γράψετε το β' πρόσωπο ενικού στην υποτακτική και ευκτική έγκλιση του Αορίστου στην ίδια φωνή.

γ. έπαιδευες (Κείμενο 3)

Να γράψετε το απαρέμφατο Μέλλοντα και Αορίστου στην ίδια φωνή.

δ. ήμεν (Κείμενο 3)

Να γράψετε το α' πρόσωπο πληθυντικού στην οριστική έγκλιση του Ενεστώτα και του Μέλλοντα.

(μονάδες 8)

Δ.2. Να μεταφέρετε στον αντίθετο αριθμό τους πιο κάτω γραμματικούς τύπους.

i. **άνθρώποις** (Κείμενο 1)

ii. **άγαπητή** (Κείμενο 1)

iii. **τιμωρίαις** (Κείμενο 2)

iv. **ήμῶν** (Κείμενο 2)

v. **τά βέλτιστα** (Κείμενο 2)

vi. **ό άρχων** (Κείμενο 3)

vii. **ταύτα** (Κείμενο 3)

(μονάδες 7)

Δ.3.α. Να αναγνωρίσετε συντακτικώς τους πιο κάτω υπογραμμισμένους τύπους.

i. Καί οί μὲν νέοι τοῖς τῶν πρεσβυτέρων εὔπαινοις χαίρουσιν. (Κείμενο 1)

ii. τὸν δὲ διὰ τὴν κακίαν ταῖς μεγίσταις τιμωρίαις ἐκόλασεν. (Κείμενο 2)

iii. Οἷς δεῖ παραδείγμασι χρώμενόν σ' όρέγεσθαι τῆς καλοκαγαθίας. (Κείμενο 2)

i.v. Ὡσπερ γάρ τὴν μέλιτταν ὀρώμεν (Κείμενο 2)

v. ὁ άρχων τοῦ αὐτοῦ τούτου ἰσχυρῶς ἐπεμελεῖτο. (Κείμενο 3)

(μονάδες 5)

Δ.3.β. και οί νόμοι δέ μοι δοκοῦσιν οί πολλοί ταῦτα δύο μάλιστα διδάσκειν...

(Κείμενο 3)

Να εντοπίσετε στην πιο πάνω πρόταση και να γράψετε:

- i. το απαρέμφατο
- ii. το είδος του απαρεμφάτου
- iii. τον συντακτικό του ρόλο
- iv. το υποκείμενο του απαρεμφάτου
- v. αν υπάρχει ταυτοπροσωπία ή ετεροπροσωπία

(μονάδες 5)

Δ.4.α. Να γράψετε στα Νέα Ελληνικά τις λέξεις που ζητούνται με βάση τους ακόλουθους τύπους:

- i. **πιστή**: σύνθετο επίθετο (Κείμενο 1)
- ii. **φύλαξ**: σύνθετο ουσιαστικό (Κείμενο 1)
- iii. **λέγουσι**: παράγωγο ουσιαστικό (Κείμενο 2)
- iv. **λαμβάνουσαν**: σύνθετο ουσιαστικό (Κείμενο 2)
- v. **νόμοι**: παράγωγο επίθετο (Κείμενο 3)
- vi. **διδάσκειν**: παράγωγο ουσιαστικό (Κείμενο 3)

(μονάδες 6)

Δ.4.β. Να αντιστοιχίσετε στο τετράδιο απαντήσεων τους αριθμούς των αρχαιοελληνικών λέξεων της στήλης Α' με τα γράμματα των συγγενικών τους νεοελληνικών λέξεων της στήλης Β'. Στη στήλη Β' περισεύει μία λέξη.

Στήλη Α'	Στήλη Β'
1. πάρεστιν (Κείμενο 1)	α. αναγέννηση
2. γεννήσας (Κείμενο 2)	β. προσδοκία
3. πάντες (Κείμενο 2)	γ. απαίδευτος
4. παιδίου (Κείμενο 3)	δ. παραίσθηση
5. δοκοῦσιν (Κείμενο 3)	ε. παρουσία
	στ. σύμπαν

(μονάδες 5)

Δ.4.γ. Να αναλύσετε τις πιο κάτω λέξεις στα συνθετικά τους μέρη στα Αρχαία Ελληνικά. Σε περίπτωση ρήματος, να γράψετε το α΄ πρόσωπο ενικού της οριστικής Ενεστώτα και σε περίπτωση κλιτού μέρους του λόγου, την ονομαστική ενικού.

i. *συνεργός* (Κείμενο 1)

ii. *άπολείποντες* (Κείμενο 1)

iii. *έμμένειν* (Κείμενο 2)

iv. *άναγιγνώσκειν* (Κείμενο 2)

(μονάδες 4)

Ε. Μεταφορά νεοελληνικού κειμένου στα Αρχαία Ελληνικά

(Μονάδες 5)

Να μεταφέρετε την πιο κάτω πρόταση στα Αρχαία Ελληνικά.

Ο βασιλιάς λέει ότι οι εχθροί αποδέχονται τις συνθήκες.

ΜΕΡΟΣ ΙΙ. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

(Μονάδες 15)

Ξενοφώντος Απομνημονεύματα 2.1.32 (Κείμενο 1)

A.1. Σε ποιον απευθύνεται η Αρετή στο Κείμενο 1; Να γράψετε με δικά σας λόγια, **δύο (2)** τρόπους με τους οποίους η Αρετή υποστηρίζει ότι βοηθά τους ανθρώπους.

(μονάδες 5)

Ίσοκράτους Πρὸς Δημόνικον 50-52 (Κείμενο 2)

B.1.α. Να γράψετε με δικά σας λόγια, **δύο (2)** συμβουλές που δίνει ο Ισοκράτης στον Δημόνικο και να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με στοιχεία από το Κείμενο 2.

(μονάδες 5)

B.1.β. Να εξηγήσετε με **δύο (2)** δικά σας επιχειρήματα γιατί οι συμβουλές του Ισοκράτη αφορούν τους νέους κάθε εποχής.

(μονάδες 5)

ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΘΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ